

Sanna Antikainen ps ym.

Kirjallinen kysymys poliisin tekemien esitutkintojen pitkittymisestä ja esitutkinnan asianosaisten oikeusturvasta

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan oikeusasiamies antoi lokakuun lopussa päätöksen poliisin esitutkintojen kestoa koskevassa asiassa. Oikeusasiamies otti asian selvitettäväksi itse, sillä esitutkintojen pitkä kesto on yksi yleisimmistä kanteluiden aiheista poliisia koskevissa asioissa. Asia on vakava, sillä liian pitkäksi venynyt esitutkinta saattaa jopa johtaa tutkittavana olevan rikoksen syyteoikeuden vanhemmiseen.

Poliisihallituksen oikeusasiamiehelle antaman selvityksen mukaan ongelma on monisyinen. Esitutkintojen pitkittymisen syiksi mainittiin muuan muassa digitalisaation kehitys, päivittäisrikollisuuden vaikutus poliisin resursseihin, korostunut perusteluvelvollisuus, kansainvälistyminen sekä asiakokonaisuuksien laajuuden kasvu. Myös lainsäädännölliset muutokset sekä poliisin henkilöstöresurssien niukkuus mainittiin syinä. Tästä syystä poliisi joutuu priorisoimaan tutkittavina olevia asioita, ja painotus on jo pitkään kohdistunut vakaviin rikoksiin. Poliisihallituksen oman näkemyksen mukaan nykyiset henkilöstöresurssit eivät mahdollista laadukkaampaa tai nopeampaa esitutkintaprosessia. Oikeusasiamies nostaa samassa yhteydessä esiin myös oikeuslaitoksen resurssien riittävyyden, sillä tehokkaampi esitutkinta nostaa myös eri oikeusasteiden tapausmääriä.

Esitutkintalain 11 § edellyttää, että esitutkinta on toimitettava ilman aiheetonta viivytystä. Laki ei kuitenkaan ota kantaa esitutkinnan kestoon, ja monissa tapauksissa esitutkinta onkin kestänyt useita vuosia. Rikoksen uhrille tilanne on raskas, sillä keskeneräinen prosessi saattaa vaikuttaa uhrin arkeen kohtuuttomasti.

Nykyinen esitutkintalaki antaa tutkinnanjohtajalle laajat valtuudet päättää esitutkinnan etenemisestä sekä sen mahdollisesta keskeyttämisestä sekä siitä, toimitetaanko esitutkinta laajana vai suppeana. Siten esitutkintojen sujuvuus saattaa vaihdella suuresti eri poliisilaitosten välillä. Oikeusasiamies piti myös ongelmallisena sitä, että esitutkinta saatetaan keskeyttää tai jättää tekemättä liian kevein perustein, mikäli tutkijoiden työmäärä kasvaa liian suureksi.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitämme asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Mihin toimiin hallitus aikoo ryhtyä tehostaakseen esitutkintaprosessia, jotta tutkittavina olevien rikosten syyteoikeus ei ehdi vanhentua,

Kirjallinen kysymys KK 573/2022 vp

aikooko hallitus kasvattaa poliisin resursseja esitutkinta-aikojen lyhentämiseksi ja rikostutkijoiden työmäärän vähentämiseksi,

mihin toimiin hallitus aikoo ryhtyä parantaakseen pitkittyneen esitutkinnan asianosaisten oikeusturvaa ja

aikooko hallitus priorisoida seksuaali- ja muiden väkivaltarikoksien esitutkintaa erityisesti silloin, kun ne kohdistuvat lapsiin?

Helsingissä 4.11.2022

Sanna Antikainen ps

Ritva Elomaa ps